

2022 05 04
TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr: 2022/48

Medborgarförslag om namnbyte på Ryssbergen

Inkom den 28 mars 2022

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden avslår medborgarförslaget att ändra befintligt namn på Ryssbergen till *Volja berget*.

Sammanfattning av ärendet

Ett medborgarförslag om att döpa om *Ryssbergen* till ”*Volja berget*” har inkommit. *Volja* är det första ordet i Ukrianas valspråk; Frihet, enighet, godhet.

Namnberedningen och de förtroendevalda i Nacka kommuns namngrupp har diskuterat förslaget och är eniga om att namnet *Ryssbergen* ej bör ändras. Förslaget strider mot kulturmiljölagen och tillämpningen av *God ortnamnsed* som säger att hävdvunna platsnamn inte ska ändras samt att andra språk än inhemska språk ej ska användas.

Namnet *Ryssbergen* går att härleda långt bak i tiden och härstammar troligtvis från den delen av Svindersviken som kallats för *Ryssviken*. På en karta från 1774 finns ett torp strax öster om Svindersviks gård vid namn *Ryösviken*. Torpet var en gårdstomt förmodligen redan på medeltiden. Det finns inga säkra källor som pekar på att namnet *Ryssbergen* har med *Ryssland* att göra utan förledet *Ryss-* härstammar mer troligt från ordet *ryssja*.

Förslagen i medborgarförslaget

Ett medborgarförslag om att döpa om *Ryssbergen* till ”*Volja berget*” har inkommit. *Volja* är det första ordet i Ukrianas valspråk; Frihet, enighet, godhet.

Enhetens utredning och bedömning

God ortnamnsed och ändring av namn

Sedan den 1 juli 2000 finns en hänsynsparagraf införd i kulturmiljölagen med föreskrifter om att tillämpa *God ortnamnsed*. Paragrafen stadgar att 'god ortnamnsed' skall iakttas vid statlig och kommunal ortnamnsverksamhet. Detta innebär bland annat att man inte får ändra hävdvunna ortnamn utan starka skäl och att svenskt/inhemskt språkbruk ska användas. (Kulturmiljölagen (1988:950, ändrad 2013:548) 1 kap. § 4 God ortnamnsed.)

För Nacka kommuns del innebär detta att väg och platsnamn endast ändras när starka skäl föreligger. Om det finns risk att ambulans och räddningstjänst inte hittar fram är ett exempel. Att ett befintligt namn kan uppfattas som stötande, rasistiskt eller på annat sätt laddat är ett annat skäl för namnbyte. När språkbruk ändras så ord får en ny betydelse över tid eller gammalt språkbruk generellt ge upphov till att ett befintligt namn behöver ändras.

Utländska ord bör inte implementeras i namnskicket utan inhemskt språk ska beaktas.

Namnet Ryssbergen

Alla väg och platsnamn utgör tillsammans en språklig fornlämning som inte bara effektiviserar vår rumsliga uppfattning utan även förmedlar känslor, fångar ideologier och skapar social samhörighet. Våra ortnamn kan mer eller mindre tydligt berätta historier från det förflutna. Därför bör de också så långt som möjligt betraktas som fornlämningar som ska bevaras för framtiden att tyda.

Generellt har de många svenska ortnamn med ryss- som förled olika bakgrund. Ganska få har koppling till Ryssland. *Ryss-* går att härleda till exempelvis ris, ryd(röjning), russ eller som troligt i detta fall; rysse/ryssja.

Namnet Ryssberget går att härleda långt bak i tiden och härstammar troligtvis från den delen av Svindersviken som kallats för Ryssviken. Namnet Ryssviken i sin tur kan möjligen ha samma ursprung som Ryssviken vid Djurgården där det finns en, om än osäker källa som pekar på namnet kommer från att ryska fartyg fick ankra där då man inte ville ha skeppen i Stockholm. Det är dock mer troligt att namnet Ryssviken (vid Svindersviken) går att utläsa i den etymologiska tolkningen "viken där ryssjor är utlagda" även om den tolkningen också är något osäker. På en karta från 1774 finns ett torp strax öster om Svindersviks gård vid namn Rysviken. Det historiska materialet berättar att det torpet var en gårdstomt redan på medeltiden.

Det är mer sannolikt att namnet Ryssbergen etymologiskt härleder från ”berget vid Ryssviken” eller ”berget vid viken där man lade ut Ryssjor” eller kanske helt enkelt bara ”risskogklädda berget” än till Ryssland. Det viktigaste här är dock inte namnet Ryssbergens ursprungliga betydelse utan att det används under lång tid, dess historiska hävd. Även om det hade funnit en koppling till Ryssland så är det i sig inte ett synnerligt skäl till namnbyte. Förledet ryss- är inte att anses som så laddat att ett platsnamn med anor flera hundra år bak i tiden bör bytas ut.

Namnberedningen och de förtroendevalda i Nacka kommuns namngrupp har diskuterat förslaget och är eniga om att vägnamnet Ryssbergen ej bör ändras då det inte föreligger några starka skäl att ändra befintligt vägnamn.

Därmed föreslås att miljö- och stadsbyggnadsnämnden avslår medborgarförslaget att ändra befintligt namn på Ryssbergen till ”Volja bergen”.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget innebär inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1. Medborgarförslag om namnbyte på Ryssbergen den 28 mars 2022

Annie Nygård Stark
GIS-samordnare
Lantmäterienheten

Karolina Stenström
Enhetschef
Lantmäterienheten